

Megjelenik a lap **Temesvá-**
rott minden **kedden**.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
hozfordásáért rendelést tehetnek.
a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros,
bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetni helyben a szer-
kesztőségnél, vagy a helyb. könyv-
kereskedésekben; vidéken min-
den cs. kir. postahivatalnál a szer-
kesztőséghez utasítandó bérmentes
levelekben.

Hirdetések minden közhasználat-
ban lévő nyelven fölvételnek. A
beigatásért minden három hasábos
egyes sorért 4 p. vagy 7 uj kraj-
cárnyi díjszámítatik.

Kiadó hivatal: belváros, bé-
csi utca Uhrmann Márton
műkereskedésében.

Kedd, szeptember 11. 1860.

37. szám.

Harmadik évi folyam.

Bánság népei.

III.

A svábok.

A Bánságban a török kiűzetése után roppant te-
rületek maradtak gazdátlanul, néptelenül: s a kincstár
birtokai lőnek. Érdekében feküdt a kormánynak a vér-
termékenyítette földet benépesíteni. Megnyitott a
nagy német birodalom lakóinak Bánság Eldorádója: El-
szasz, Tirol, Schwarzwald, Szikingen, Lotringen és Své-
via rajai lépék el az áldásos tereket. Spanyol, olasz
és francia gyarmatok is települének ide, de alig mult
el félszázad, s az utóbbi nemzetiségnek nyoma is alig
maradt: egygyé olvadtak és lőnek egyről egyig bánsági
svábok. Historiai multja tehát e népnek a Bánságban
bevándorlásuk — 1744-dik évvel kezdődik, a mikor is
minden bevándorlott család, házat, földet, szükséges vo-
nómarhát, takarmányt s gabonát kapott, sőt kézpénzt is
ha akart, mit három év alatt aprónként fizethetett le.

Mindennek a kezdete nehéz, a kezdet megvolt; nem
csoda tehát: ha e nép a legjobb bánsági földek és ily
segély mellett gyarapult gazdaságban, jóléte mellett
szaporodott számban. Bánság legszebb, legvagyonosabb
helyeit svábság lakja.

Szorgalmát, takarékoságát mindenkinek el kell is-
merni; de sajnos, hogy ez az egy nemzeti erény mi
bennök lakozik.

Vallási meggyőződés, emberbaráti szeretet, kegye-
let, érdem tisztelete, hazafiság e nép előtt terra incognita.
Nem ritkán szülőiket is csalják, és számos pörük azért
folyik, hogy a kitartást, vagy földet lepöröljék róluk. —
Sokat mondtam, de tapasztalás szentesítette igazság!

A sváb szorgalmas templomjáró, de nem vallási
buzgalom — hanem szokásból; áldozatokat is rak oltá-
rára, de nem kegyeletből, hanem dicsekedésből, büszke-
ségből. Egy köztük huzamosb ideig hivataloskodó, mély
tudományu, nagy tapasztalatu lelkész vallási meggyőző-
désüket imigy jellemezte: Der Banater Schwabe hat
auch eine Dreifaltigkeit: den Hanz im Stall, die Liss
im Bett, und Schunka fleisch im Panz. — Magyarra nem
érdemes lefordítani.

A bánsági sváb jószívüségéből mit sem tesz: anyagi
haszon minden tetteinek rugója. Nagylelküségre, becsü-
let dolgára, a szellemi és erkölcsi haladás igényeire,
ha valami nemes cél anyagi segélyét kívánja, ne hi-
vatkozzál előtte; ezeket ő nem ismeri; vagy azt

mondj neki: látod ennyi anyagi hasznod lesz belőle
vagy: ha jó szántadból nem teszed, kényszerítlek! így
csak mehetsz valamire. Közmondása: „Szabad akarat-
ból egy lépést sem, ha muszáj szivesen.”

Senkit e világon nem tisztel, csak a mogyorópál-
cát; mióta pedig ez kijött divatból, éppen senkinek sem
süvegel. Temesvártól nem messzire van egy svábhely,
hova egy magas állású férfi családjával kirándulván elő-
fogatot rendelt; az előfogat megérkezett, egy óráig várt,
a mint az óra ütött, a báró a kocsiba akar lépni, a
sváb szemeláttára kifogja a lovakat, s ott hagyja a bár-
ót családostól . . . a báró könyörgött, a szivtelen
sváb elbagtat, mit neki báró N.! Más nép a mit nem
tartozik kötelességből, megteszi azt ily uriembernek em-
berségből; de azt a bánsági svábnál ne keresd. A jó
bárónak családjával jó darabig gyalogolnia kellett haza-
felé; a hir elterjedvén, nem találkozott parasztgazda,
hanem két szegény zsellér-mesterember összefogta egy-
egy gebéjét, s úgy vitték a székvárosba az illetőket. . .
Gorombaságáról e népfaj átalán ismeretes. Tekintély és
érdem előtte nem méltánylás tárgyai. Szülőit sem be-
csüli, egyedül a ló és pénz becsülése tárgyai, s inkább
üti meg anyját mint lovát. Ha szülői dologra képte-
lenek, minden falatot megpanaszol tőlük. Bujasága a
fertelmességig terjed. Serdülő ifjak szülőik tudtával bú-
nös szerelmi viszonyban élnek: „nur kseit!“ ebből áll
a szülői intés.

Lakása csinos, a magas házaknak fejezőlő kőhom-
lokzata már messziről tudatja az utassal, hogy a helyet,
hova közelg svábok lakják; butorzata kényelmes, sőt a
jobb móduaknál fényűző.

Szép lovairól országszerte híres; és a mint ápolja
a férfi lovát, úgy a nő tehenét, s ha piacca van, meg-
gyűjtött vajából szép pénz üti markát. Majdnem kizá-
rólag mezei gazdasággal foglalkozik. Juh- és marhate-
nyésztés nem inyére való. — A férfi vászonöltönye
szükujju ing és plundra; posztóruhája magyarszabású és
zsinoros, kivéven Temes felsővidékét, hol inkább ragasz-
kodnak a hazájokból hozott sváb szabáshoz; a nők öl-
tőzéke igen hasonló a magyar pöröltözékhez. Temes
svábnőinél egyszerű, de a Torontáliaknál igen fényűző.

A sváb tanulni szeret s kedvére lenne, ha minden
helységben akadémia volna, csak ne kerülne semmibe;
vagy a tanítókat is nem ők, hanem a patronus fizetné
mint papjaikat.

Mulatni még jobban szeret. Egy félmeszely bor vagy pohár sör mellett nap- és éjhoszat elfilkozik, kuglizik vagy rostálja, piszkolja hivatalnokait, előljáróit, vagy kenyerespajtásait, s jaj annak, a kin kifoghat; de a mily otromba kötekedő ilyenekkel, éppen oly gyáva és meghunyászkodó azok irányában, kik ő rajta kifognak. — A táncért majd megvesz. Nem lehet különösen fiataljait jobban büntetni, mintha táncmultságait betiltják. Eljárja táncosnéjával — ki egyszersmind szeretője — hajnalig a szédítő keringőt. Ha a zene megszűnik, a táncterem kiürül; a párok minden szégyen nélkül a csapszék udvara- és kertjében folytatják a — másik táncot! . . . S ha ez ellen kikelsz, vagy az ily állati szemtelenséget megszüntetni iparkodol, darázs-fészekbe nyúltál, még az öregei is rádröffenek mondván: mikép ők sem voltak jobbak ifjúságukban, hadd élje a világát míg fiatal. Átalában jó gyomort kívánok annak, ki közöttük lelkiismeretesen hivataloskodik.

Nem lóköttök, az igaz; de nem ám azért, mintha nem szeretnének lopni, hanem mert veszélylyel járó nagyobb lopást elkövetni gyávák. Hol nagyobb büntetés-től, vagy rajtacsipetéstől nem fél, nincs nagyobb tolvaj mint a sváb; bizonyítják ezt az uradalmi szűrük és a sváb helységek gyümölcsösei.

Honfui érzelme: ubi bene ibi patria.

Ha az anyagiság iránti vonzalom mellé az erkölcsi és szellemi nemesb érzeményeket lehetne, ha mindjárt köröztözés által is, beléjük oltani, nem volna derekabb nép a Bánságban mint a sváb. Sed non de solo pane vivit homo.

Berecz Imre.

A leghatalmasb varázserő.

Salavári*) elbeszélés.

Motto: Ki itt ez az éjnek fia,
Kántor-e vagy csizmadia?

Micsoda? leghatalmasb varázserő! Ugyan miféle csodalény ez, a ki még e fölvilágosult korban is a varázslat erejét akarja megmutatni, mondja a nyájas olvasó, midőn e szokatlan cimet megpillantja. No de nem is csoda; hiszen magam is voltam már ily állatban, (nem olyan valami kérődző vagy ragadozó állatban, melyek közül a csuszómászó — mint például a krokodil — az embert ruhástól együtt elnyelné, hanem olyanban, melyet az ugynevezett culináris nyelven beszélő magyarok állapotnak neveztek), midőn t. i. egykét év előtt, nem tudom melyik ujságlapon, bizonyos ösmeretlen tisztességes egyén e szavait láttam: „Hadjátok élni a babonát; mert míg a babona él, addig él a hit!“ Erre oly ingerbe estem, hogy apróra tépvén ama botránkozató lapot, tűzbe vettem: mert lázasságomban meg nem

érthetvén ezen mondatot, azt gondoltam, hogy azon tisztelt egyén a babonaság erejét akarta megmutatni. Pedig dehogy; neki igaza volt, és én hibáztam; — még pedig azért is, mivel ezen igazságteljes szavak írójának nevét föl nem jegyzém, s így örökre ösmeretlen lett előttem; mint az utókor előtt ama legnagyobb republicanus, ki még az „igazságos“-nak nevezett Aristidest is számüzette, csakhogy a néptekintélyt föntarthassa.

De ilyen az ember: egy dőre Herostrates nevét a történet nevezetességei közé igtatja, Zöld Marcit, Palatinszkit, Fra Diavolot sat. megénekli, Nero, Caligula ostobaságos kegyetlenségeit könyvekbe foglalván, levél- vagy könyvtárában kincs gyanánt őrzi; midőn ellenben jóakarójának még nevét is elfelejti. Más részről olyan, miszerint — mint költőnk mondja:

A mit előbb ugy gyüölö,
Hogy irtózva futott tőle;
Ma változván kedvében;
S már mélyen ül szívében.

Igaz ugyan, hogy ezt költőnk a nőnemről mondja; de a him- és nőnem közt csak annyi a különbség, miszerint ez többször él a „nem“-mel mint amaz; különben pedig mindegy, sőt föltételében állhatatosabb amannál. Erre magam is élő példa vagyok, miután a mi egykor minden csepp véretem, ugy az azon cseppekben élő annyi ezer- meg ezernyi lényeket fölháborította, most annak védelmére vettem föl a vasirszert.*) Hányszor nem bünhődtem már indulatosságom miatt, (a többi közt nevezetesen ez okból tagadta meg tőlem a természet az élet legszükségeseb gépét — a jó gyomrot), és mégse tudok okulni! — De hiába, ilyen az ember; ki a mellett, hogy legnemesebb teremtmény, egyszersmind a leggyarlóbb is: miután, ha csak azt vesszük is, hogy gondolatait mindenféleképp — ezer meg ezer mérföldnyire — közölheti, még se tudja egymást megérteni, — vagy ha tudná is, nem akarja; holott ez egészen másképp van az állatoknál. — No de majd megtanuljuk az állati hangokat is; aztán azokon majd csak megértjük egymást. Mégis némelyik gunyolja Platót, mivel azt mondta róla, hogy kétlábu és tollatlan állat; pedig még csak nem rég találták ki a „gondolkodó lény“ kifejezést. Holott így sincs jól, miután a szóképzés szabályaiból tudjuk, miszerint az indóház, csak az u, l, betű kihagyásával alakulhatott az induló ház-ból; ugy a gondolkodó lény-ből kihagyván a dol, ko szótagokat, előtűnik a gondólény, tökéletes tulajdonnév. Ime a Plátó embere! — az az, már ez nem az övé, mivel a gondólény új magyar szó, még pedig az én találmányom!

De haszontalan beszéd; mondja itt a türelmes olvasó, midőn látja, hogy a babonaság erejének megmutatását még el se kezdém, már is az emberiség, —

*) Az egykor divott charivari nevű — különféle színű posztóból készült tarka-barka nadrágot a magyar nép „salavári nadrág“-nak nevezte.

*) A nyelvezést még el nem sajátítám, azért másképp ki nem fejezhetém magamat, miután tollnak nem mondhatom azt a kis vasszerszámot, melyet egykor calamusnak hittak.

majd a szóképzésről szólok. De ennek így kellett megtörténnie, már csak azért is, mivel — mint tudjuk — minden beszédnek, minden könyvnek szokott előszava lenni, — mely ugyan néha többet foglal magában, mint az egész könyv, — mely nélkül a könyvet meg se lehetne érteni, mint például ezen előszó nélkül az én beszédemet; — mint erről majd ennek végén meggyőződendik a nyájas olvasó, ki tudom, hogy alig várja, miszerint ama hatalmas varázserő megmutatásának (vagy talán még inkább hogy salavári = mitsemérő beszédem) végét láthassa; és — hogy az érdemlett babért nekem átnyujthassa.

(Vége köv.)

Levelezések.

Tisza-Ujlak, (Ugocsa-megye) aug. 26-án. Azt mondja a magyar példabeszéd, hogy magyar ember ha szavát adja, eb ha meg nem tartja! . . . tehát hogy ezen utolsó mondatot, nem mint sokan a jelen korban, valahogy meg ne érdemljem, ime! adott szavam, ha bár későn is, de beváltom . . .

Kis megyénk szellemi élete volna tehát az első, mit becses lapja tisztelt olvasóival, ez előttük tán ismeretlen helyről kívántam ismertetni.

A jelen válságos napok reánk is gyakorolják azon különböző hatásokat, miknek kisugárzása egyedül csak a testvéries hazaszeretet, mely bennünket valahára szétválthatlan láncszemekként forraszt egybe. Megyénk történeti multjából maradt reánk elég fényes hely és név, mely azoknak említésére keblünket magasra törni serkentse, szívünket pedig nagy tettekre lelkesitse! . . . Avagy nem kell-e kalapot emelni egy Perényi vagy Verbóczi országlár neve említésekor? . . . nem vagyunk-e önelégültek, midőn tudjuk, hogy II-ik Ulászló magyar király, kis megyénk egyik sziklavárában lakott? . . . mig Balassa Menyhért kalandos életéhez illőleg egy láptenger közepén üté fel lovagvárát? . . . Minden önző, s dicsőség után sóvárgó, gőgös jelleme miatt is nem lehet-e érdekes előttünk az, hogy a Deák családból származott Zápolya János, hazánk borus multjában, annak egykori királya, kis megyénkből származott?! . . . Nem elég biztosításul szolgál-e még az, hogy az őskor fiainak családfája korunkig ágazott le, mint a Zóltán, Ujhelyi, Perényi, Szirmay, Szentpály, Ráthonyi sat. országos hírű nevek, kiknek virágzása szintén azt tanúsítja, hogy Magyarország ezután lesz nagy! Hát a megyénkben levő öt váromladék nem eleven betűi a magyar történetnek? miknek tudata is elég, hogy a művelt szellemü utódokat lelkesítsék, hogy őseik nyomát a szellemi téren igyekezzenek felülmulni.

Ama váratlan csapás, mely kedves hazánkat oly mélyen sujtá, halhatlan Széchényink kimulta, kis megyénk lelkes fiait is, szívben lélekben töré meg; s hol tartatott meg az érettei gyászünnepe a lesujtott honban elébb mint itt a gyászhir vétele után másnap, egy

szerény kis helység ref. egyház hajlékában Csepében? hol Széchényi buzgóelvü tisztelői, mint egykor a nagy Hunyadi halálakor őseik megtörődött szívvel zsolozmáztak az urnak oltaránál a dicsőült lelke üdvezítéseért, s az árvára lett hon boldogságaért! A Kazinczy ünnepély annak idejében, ha szinte korlátozva is, de megtartatott Halmiban.

A boldogemlékü gróf törhetlen lelke a Tiszaszabályozás hasznáit előre tudva, azt egész a szomszéd Máramaros megyéig akarta életbe léptetni, hogy a gőzhajózásra biztos ut készíttessék. Személyesen is megakarván győződni a lehető akadályokról 1844-ben egy kísérleti gőzhajózást tett, a midőn egyszersmind reá nézve igen leverőleg győződött meg, hogy a gőzhajózást Ujlakig is életbe léptetni, phisicai lehetlenség . . . A gőzös Csetfalva alatt (Bereg megyében) megfeneklett, s ő a nép örömdásai és harangzugás között tengelyen való kénytelen Ujlakra bejönni, hol őt a megye akkori rendei, és a kincstári sóhivatal, s több városi előjáróság személyzete, a helybeli kincstári vendéglőben lelkesítő éljenekkel, ékes beszédekkel, s végre magyaros vigalomával tisztelték meg. *) Megyénk e napot, történeti életének egyik legfényesebbjei közé számítja, s csak is hálájának egyik részét rová le akkor, édes hazájának minden kis részében felvirágzást szervező nagy szellemének, midőn ez év tavaszán, a megye régi székhelyén Nagy-Szőllősön, az ő és boldogemlékü b. Perényi Zsigmondért valláskülönbség nélkül, három templomban gyászmisét ült. Megyénket nem sokára e gyásznapok után, újabb csapás érte.

Elveszté egyik zászlós fiát, néhai b. Perényi Gábort, Nyaláb és Kankó várák örökös urát, egykor megyénk főispáni helyettesét, s a halála előtt nem régen alakult ugocsa-i gazdasági egyesület elnökét; nem csak mélyen szomorodott családja, de a nép legszó rétegei előtt is köztiszteletü szeretetben élt részre hajlatlan jó hazafit! Az utolsó gyásztiszteletet, az egész megye, a kimult nevéhez illő fénynyel tartá meg, s kik egykor vele együtt küzdöttek a zöld asztal mellett, vagy kik egykor hű jobbagyai valának, a hála forró könnyeivel bocsáták hült tetemeit az örök nyugalomra, a nagy-szőllősi családi sirboltba.

Nem lehet eléggé nagyra becsülni e megye lelkesebb fiait, kik kezökben a haladás zászlójával, annyi sok küzdekek között, s még most is annyi felsőbb korlátok ellen az ugocsa-i gazdasági egyesületet 100 pftos alapító, s 5 ftos vidéki részvényes tagok által megalapíták. Egyik gyűlésen e sorok írója is jelen levén, alkalma volt némileg az ifju társulat szervezetét is láthatni, s meggyőződni a felől, hogy ha bár kezdetben nem is igen tekintélyes, de jövőre kiszámíthatlan hasznokat fog ez üdvös egyesület megyénk anyagi jólétére háritani. Ez alkalommal, a méltóságos elnök ur elhunytával, az elnökszékjövén üresedésbe, a nagygyűlés teendőiről különböző vélemények jöttek szőnyegre, s különösen az,

*) 1847-ben ismét tett egy próba-utat gróf Széchényi, a midőn már szerencsésebb lett Ujlakon kikötni.

hogyan legyen a Tisza által éppen ketté levén osztva, hol legyen az egyesület példányiskolája? míg végre abban állapotok meg, hogy a szőlőiskola a híres Nagy Szőlősi hegyen, a gyümölcskert pedig az Akli-Halmi szőlőhegyek aljában szerveztessék; az elnöki szék pedig további működésig felfüggesztetvén, az alelnököt a tudományos és országos híres szónok Kovács Lajos, 1848-iki belügyminiszteri titkár, a jegyzői pedig a köztisztviselő és szeretetben álló Lator Gábor bizalmi férfiak továbbra is felkértek megtartani, s az elkezdett üdvös uton a társulat ügyeit szilárd jellemök szerint vezetni. Megjegyzésre méltó, hogy e derék hazafiak ezen hivatásukon kívül prot. egyházi hivatalokat is viselnek, bár ha közülök egyik t. i. Kovács Lajos, róm. kath. A társulat már eddig a pesti középponti magyar gazdasági egyesülettel közvetlen, mint önálló testület, áll összeköttetésben, s csak is a társulat egyik érdeme az, hogy István király nemzeti ünnepünk nálunk s a megye fővárosában N. Szőlősi, még eddig páratlan fényben volt megtartandó; azonban sajnos, hogy a külsőségekben, vagy jelenleg helyesebben a tüntetésekben felsőbb helyről jött tekintélyes tilalmak jöttek közbe: mindennek dacára az illetők felelősége mellett a legszebb rendben és buzgósággal tartatott az meg, mind a három különböző szentegyházban. A ref. templomban a Szózat, közlekedés között énekeltetett, mit egy lelkesítő rövid szónoklat előzött meg. Isteni tisztelet végeztével a megye színe és értelmisége, testületileg vonult fel a Perényi család ősi kastélyába, hol néhai b. Perényi Zsigmond és Gábor özvegye és árváinak szívrehatólag tolmácsolá K. L. a megye hódolatát, közös fájdalomkban résztvevőket; melyre a dicsőült m. Perényi Zsigmond 13—14 éves fia, az ifju Zsigmond báró, édes atyja s bátyja szellemében, s megtört családjának nevébeu forró hála szavakban válaszolt, s egyszermind őszinte bizalmukat, szeretetüket, pártfogásukat részökre továbbra is kikérve! Innét az egész menet, hozzájuk csatlakozván az ifju szépművésze Perényiekből Károly, Péter, Zsigmond és a jelenleg ott időző fiatal clericus gróf Csáky, egy L. G. által, majd 100 terítékű barátságos ebédre vonultak le. Ezen lakoma a budai helytartóságtól már előre be volt tiltva, L. G. kétszer magányfutárt küldött B. Ugocsai főnök — Tabádyhoz az engedélyért, de megtagadtatott, s így mint egyszerű házigazda személyes jótállása mellett, minden zavar nélkül meg is tartatott, kivévén a zene hiányát, miután az illető szolgabírói hatóság, a cigányokat, a zeneadás esetében börtönnel fenyegette! Mondanom sem kell, hogy az országszerte divatozó, s a régi dicső korra emlékeztető toasztoknak, felköszöntéseknek vége hossza nem volt, s az egykor a zöldasztal mellett vitázó urak, vetélkedtek a classicus beszédekben, miknek a refrainja mindig a testvéri szeretet, hazá boldogsága, reményei teljesevéért ámen-ben végződött.

Az ifju szónokok között leginkább kitüntetést magát gróf Csáky, a többi közt azon beszédben, melyet a fiatal Zsigmond báróhoz intézett, melynek rövid tartalma: őt a baba szeretetben, boldogult atyja nevére emlékez-

tetni, ki nagy lelkekhez illő jelemmel tudott meghalni a honért, s ő mint annak reménydus fia, tudjon élni a hazáért. Kár hogy a fiatal szónoknak nem volt megengedve az egyházi szónoklat. Éltesse őt a magyarok istene, hogy egykor érje el azon főpalcot, melyen egykor dicső emlékü nemzetségének egyik ősi tagja mint a haza egyik főpásztora uralkodott! Jelenleg az ugocsai kath. papság körlevelileg a Szózat (az irat eredeti szövege szerint: profanum cantum sic dictum Szózat) éneklésétől is eltiltattak.

Nem hagyhatom említés nélkül, hogy megyénk lelkes honleányai sem maradnak hátra a közös ügyben. A nemzeti viseletet nem is említve, elég legyen azt mondani, hogy a hon öröme és fájdalma, az ő szívök mélyeig is el szokott hatni, s a hol kell, orvosolni is tudnak, ha másképpen nem, az irodalom pártolásával. A muzeumi díszszékek és megyék cimereit illető indítvány itt is melegen karoltatott fel; megyénk egyik köztisztviselőben álló szellemdus leánya gróf Hessensteinné, szül. b. Perényi Malvina az első honleányok közé tartozik, kik részükről megígérék az illető megye cimereit sajátkezüleg a nemzeti muzeum díszszékére kihimezni. Kár, igen kár, hogy e közérdeket költött indítvány háttérbe szorítottatott.

Mindezen közlekedést, szellemi haladást tekintve, van még egy hiány, mely megyénk értelmiségének még több szellemi élvezetet nyujtana. Hiányzanak nálunk a casinók és olvasó körök! — A forradalom előtt volt ugyan egy ilyen Szőlősi, de részvétlensége s az akkori viszonyok miatt feloszlott s még mai napig is ez állapotban van, pedig nálunk, bizony mondom, egy casinó csak azért is szükséges, hogy a vidéken szétszórt erőket még jobban egyesítse a közügynek. Itt helyben van ugyan egy kölcsön-könyvtár, de a mely mind helyzetére, mind kicsinyletére nem felel meg a célnak.

Köznapunknál is kezd terjedni az irodalom-pártolás és ennek következtében a józan értelem fejlődése.

A tagosítás több helyeken csekély ellenvetések közt ment át, több helyeken pedig várva várják azt. A szózatot és Hymnuszt közhelyeken is éneklék, sőt meglepetésemre Kölcsey hymnusának azon strófáját hogy: Árpád hős magzatjai „felvirágoznak,” ilyen forma élccel cserélé fel: hogy elkorcsosodának!!! . . . mondja ezután valaki, hogy a magyar nem civilisált nép?

A mi anyagi helyzetünket illeti e részben nem sok jót mondhatok, egész nyárunk többnyire esős levén, a szénán kívül a termés középszerű, a szőlőt a ragya igen megrontá, érésre pedig mint a dinnyére nézve is idő kevés maradván, kevés kilátása van szőlős gazdáinknak a jó borra, azonban előre szeretjük hinni; hogy mi fiatal emberek azért az idén még is vig szüreti napokat élvezünk.

A vasut nálunk még mindig a pium desideriumok közé tartozik, pedig égető szükség volna, hogy ezen mellékág Máramarost Nyiregyházával mi előbb öszve kapcsolja. Ugocsának a terv szerint északi részét futná át, s a nagyszőlősi fekete hegy alatti szőlők aljában át haladva, a különben is regényes fekvésű vidéken egy

második vízsegradi vonalt varázsolna elé. A vasut a hegy délkeleti sziklaoldalba leend vésve, melynek alját itt a szeszélyes kanyargású Tisza mossa, míg másik oldalán, Nyalábvár omladéka (Királyháza) bámulná az ujkor ördögös találmányát! A vasúthoz tartozó anyagban sem volna vidékünkben hiány, mert van itten érc, fa, kavics s kőszéntelep is elég, csak legyen vállalkozó, ki azt lelkiismeretesen kezelje.

Éppen most hallom, hogy Marmarosban, Szigetben szintén nagyszerűen tartatott meg István király napja, míg Szathmáron igen korlátozva volt. Szigeten vagy ezer német, oláh is jött be a vidékről, kik régibb időbeli napokra emlékezvén, komolyan restaurálni kezdtek. Szaplanczay Józsefet viceispánnak, és másokat szolgabíróknak tettek sat. — s most tetemes katonai erő küldetett e megyébe.

De most elég ennyit, s megbocsásson t. szerkesztő ur, hogy ha kissé bőbeszédű valék, máskor helyre hozom az által, hogy rövidebb leendek. Áldja meg a magyarok istenc, nemes küzdelmei közt, kitartó erővel és sok előfizetővel.

O . . . th P . I .

Brassó, auguszt 30-án. Egy szomorú dráma végjelenetéről, a veszthelyről jövök, hol a megsértett földi igazság eleget vett magának egy rendkívüli bűnösön. B—s György, egy itteni oláh szolga a m. novemberhó egyik éjjel alatt eddigelé sem tökéletesen kipuhított okokból nejt és saját három gyermekét a legiszonytatóbb módon megölte, és befogatása után tett vallomás után halálra ítéltetett. Az első ítélet fellebezettvén, a főtörvényszék újabb vizsgálatot és végtárgyalást rendelt, melynél azonban az első halálos ítélet megerősített. Az újabb fellebbezés, sőt a kegyelmezési folyamodás is sikertelen maradt, és így ma reggel hajtatott végre az ítélet.

B—s George (György) itteni szül. óh. román, élte legszebb éveiben álló, katonaszolgált egyén, kinek eddigi viselete korántsem gyaníthatott benne majdan akasztófán kimulandó bűnöst. Mindazonáltal a hallatlan, vagy legalább mindenesetre ritka szörnyett, mely miatt bűnhődött, fölingerlé ellene az egész lakosságot, és a vesz-

tőhelyen jelenvolt ezek közül tán egy sem volt, ki a halálbüntetés alkalmazását ne helyeselte volna. Egy általános kiáltása az elkeseredésnek tört helyet magának a sokaság kebleiből, s hiszem, hogy e bátorlalanító látvány is hatott oly leverőn a kivégeztetendőre, ki szótlán és látszólag magánkívüli állapotban tette a hosszú utat a várostól az u. n. Csigahegyig, hol büntetését kelle kiállania.

A tiszteletre méltó lelkész megható hangon mondá el a szokott imákat a haldoklókért, és könnyek peregtek végig hosszú szakállán, midőn a mellette álló és halálsejtelmeiben kékülő sápadt bűnöshez fordult. Ez öszvekulcsott kezekkel állotta ki a véstetjes perceket, s egyetlen hang vagy mozdulat sem jelenté lélekéberségét a végjeleneten. — Béke s bocsánat hamvaira!

E rendítő példa tán szükséges is volt a kevés idő óta gyakran előforduló rablási betörések és néha véresen végződő megtámadások okaért. Nem rég egy éjen betörték egy ó brassói polgár házába és az éppen ébredőt két helyen megsebesítették, a nélkül, hogy az ott elejtett tárgyak dacára a bűnösöket kézre keríteni sikerült volna.

Előpatakon szintén egy oláh nyílt utcán köütéssel vert agyon egy kis gyermeket, mely ott játszott; méltó büntetését várja.

De legyen elég e kellemetlen megemlékezésekből; forduljunk másfelé, péld. városunk gyors haladása felé, az ujabban erősen fejlődő építkezési és szőpitési vágy tekintetében; kereskedelmünk s üzletünk erélyes emelkedése, művészeti állapotaink felé! U. i. a bukaresti szerencsétlen expeditióból megtért tagok itt vannak vendégházakon jövő hó közepeig Folinus igazgatása alatt; Szerdahelyi Nelli k. a. velők, és Schinek. k. a. váratik. Pauli, Marcelli és Komáromy a közönség kedveltjei, és ezt — kiki a maga nemében — teljesen érdemlik. Biztos tudomás szerint Folinus kivitte, hogy a régóta tervezett nyári színház jövő évre elkészíttessék, s így reménylhetjük hogy majd évenként látjuk a derék társaságot. Kaczér táncitanító is ideérkezett a „palotás“ s egyéb nemzeti táncokban és illemtanban oktatást adni — Szerencse föl!

R. I.

T Á R C A .

Vész és nemtó.

Történelmi beszély

Ránosztai Rezsőtől.

(Folytatás.)

Megörültél vén sas — hahotázott Péter, — megörültél hogy ilyesmit emlegetsz.
Igen! egy atya feljajdult jogos fájdalmát, te örülésként

veszed? — Örült vagyok?! Nem lett volna csoda, ha megörültem volna.

Gondjaid miatt nemde? — szólt élesen Péter — mert sok gondot ad ám egy trón megbuktatása . . .

Uram király, ne kényszeríts, hogy elfeledkezsem arról, miként királyom, fejedelmem valál . . . s az agg kardját szorosabban markolá meg.

Felségsértő, le a fegyverrel . . . Fejedelmed vagyok most is, nem csak valék, — s árulásod felett én tartandok véritéletet — dörgé a király — mert úgy hiszem, hogy ad-

dig mig ezt megteszem, szintén én leszek fejedelem bár mi-
ként bocsátád is hűségünkért áruba pálcánkat.

Uram király nem értem, mit beszélsz!

Nem érted gaz honáruló? — Nem ép most volt itt
kém cimborád Vata táborából — Tagadd szólj! . . . Na ki-
vándod hogy előállítsam, mert kezeim közt van, előállithatom!
Kezeim közt Gárdai s vele terveid.

Az agg mélyen sóhajtott . . . Ilon könyek közt te-
kinte fel atyjára.

Összenéztek nemde — kiáltott metsző hangon a király,
fel van fedezve gázságtok . . . Tudom, hogy a kifözött
terv szerint, holnap vagy holnapután itt lesz az ellen . . .
Gárdaitól hall m . . . Tudom azt is, hogy seregemben
bizni nem lehet, mert csak kényszerűség tartja őket velem, s
csak pillanatra várnak, hogy elhagyhassanak . . . Ne csu-
dálkozz vén sas! . . . Ezt is Gárdai beszélte . . . kihallgat-
tam őt . . . a véletlen nyomába segített a titoknak, midőn
itt táboromat körüljárám . . . Tudok mindent . . . bár csak
azokat hallám, miket leányodnak mondott . . . miket te vé-
geztél vele azokat nem tudom, de bizonyosan sejtem . . .
Reszkessetek . . . a törvény nevében foglyaim vagytok, mint
képek . . .

Volt itt Ákos? — kérde leányát Tiszavölgyi.

Bocsáss meg atyám — volt; de isten a tanúság miként
körüli se tekintett sehol egyedül engem látogatni jött.

Ha ha ha vén képmutató, még hogy tudná magát tet-
tetni, azt kérde ha vajjon volt-e itt a kém, mintha nem ő
rendelte volna ide.

Egy szót sem tudok semmiről — felelt Tiszavölgyi.

Annál inkább tudunk mi, s majd kivallod, hogy mit
végeztek.

Fegyveresek kíséreteteket . . . Te is jössz szép
virág.

Uram király könyörülj! hisz nem vagyunk vétkesek —
csdett Ilon . . .

Ha nem tudnék jól, hogy te voltál, ki elébb Gárdaival
az ország sorsát intézéd; azt kellene hinnem, hogy egyebet
nem is tudsz csak imádkozni . . . oly szendének tettetted ma-
gad . . . Hiába gyermekem, a kémekre a háborus időben a
hohér bárdja vár.

Az isten könyörülő irgalmára király kegyelmezz!

Ne szólj, ne kérj gyermekem, ne szeplősitse kérelem
ajkaidat, hisz az igazság velünk van, — jajdult föl az agg,
tudod azok után, mik veled történtek a kérés itt hasztalan...
csak bosszu van számodra is.

És te tudod azokat atyám!

Tudom, mert ez sejtésem volt régen, s im sejtésem
gyászosan teljesült . . .

Ne vesztegessétek az időt, készüljete az ítéletre, talán
a halálra — szólt a király, — ott lesz Gárdai is.

Csak annyit engedj meg, hogy anyámtól bucsut vegyek
— könyörgött a remegő lányka, — oh ha ezt sem engeded
meg, nincs érzés kebledben.

Bucsuzzál — mondá hidegen a király, azután a fegy-
veresekhez fordulva kérdé:

Hol van Gárdai.

Az őrépületbe zártuk őt — válaszolt a csapat vezetője,
egy velencei.

Kettő menjen közületek érte . . . kettő itt marad . . .
a többi kísérem lesz . . . A rabok számára a két várbörtönt
kell megnyitni.

* * *

Na nézd — szólt a Gárdaiért küldött fegyveresek egyike
társához, midőn az őrépülethez értek — nincs senki a kém
mellett.

Bizonyosan lefeküdt . . . vagy biztosan elzárva foglyát
velünk együtt ő is eltávozott innen . . . Csak a fogoly
legyen itt.

Hej ör hol vagy — kiáltának az épületnél, de az ör-
nek se hira se hamva.

Az ajtó zárva volt.

Nagyobb az annál Guinio, hogy nem fogunk tudni be-
menni, mert a retesz nincs az ajtóban.

Bár csak lett volna annyi esze, hogy itt hagyta volna.

A retesz az ajtó mellett van a földön, vedd fel csak
Guinio, én meg benézek itt ezen a hasadáson, vajjon it-
e rabunk.

Na Morinov?

Itt van hála az istennek . . . Nyisd fel Guinio az
ajtót.

A rab köteleivel egy oszlophoz erősítve áll a az őrépü-
let közepén.

A fegyveresek eloldák s a miatti örömmükben hogy el-
nem szökött, nagyokat ütve rája, vigan kísérek a királyi lak-
felé. —

(Folytatatik.)

Heti szemle.

— Szeged e napokban egy szivreható ünnepélynek volt
tanuja. Oltványi István csanádmegyei nagyprépost, és
ez idő szerint püspöki helyettes, hol 1787. évi augusztus 19-én
először látott napvilágot, — arany miséjét tartá f. hó 2-án
az alsóváros ferencrendiek egyházában. Nem lehetett egye-
bet várni, minthogy az egész népes város elismerése fog ez
nap nyilatkozni, azon tisztas aggastyán iránt, ki egy félszá-
zad óta az oltart, a hazát rendithetlen hűséggel, legtisztább
odaadással szolgálta. Az ifjuság kardosan mennyezet alatt
kísérte az érdemdus egyházférfit a zárdából a templomba,
melyben őt Makra Imre makói plébánus ékes magyar be-
széddel fogadta. Erre az ünnepelt egyházfőnök magára ölté
azon szerruhát, mely az igazságos Mátyás által a sze-
gedi alsóvárosi egyháznak ajándékozott palástból készült.

Midőn az áldoraggastyán magához vehé az Ur testét,
megindító volt látása a két őszbeborult házaspárnak, kik ez
alkalommal aranymenyegzőjüket ülvén szintén az Ur asztalá-
hoz járultak.

Mise után tekintetes Senkey József ur és tisztelt nője
valamint Fodor József és nője az oltár zsámolyához köze-
ledtek, hogy a félszázados főpap kezeibe újra letegyék a hű-
ség, az egymáshoz ragaszkodás esküjét s újból vegyék az
egyház áldását az öregség azon napjaira, melyek a gondvise-
lés által számukra még föntartattak.

Különös áldásaul tekinti az ünnepelt agg főpap, hogy
még ezelőtt 50 évvel szintén egy aranymenyegzőt szentelt
meg mint ujmisés pap, most kétszeresen élvezheté ez örömet.

Isteni tisztület után csak ugy tolongtak a város külön-
féle küldöttségei az aggastyán főpaphoz, melynek mindegyike
számos érdemeiket tudott felsorolni, miket a polgári erények-
ben gazdag ősz mindnyája körül szerzett; mindegyike jólte-
vőjét, atyját látta benne, ki igazi keresztény lélekkel áldást
árasztólag futotta meg földi pályáját. Azon férfi, ki 25,000
forintot áldozott közcélokra, azon férfi, kinek neve majdnem
valamennyi hazai intézettel egybevan kapcsolva, ki minden
zaj nélkül, és jutalmat, fényt nem keresve, nemtői szerepet
viselt, a páratlan erényekben tündöklő magyar clerus közt
is kitűnő polcra emelkedet, és ha ily érdemekért a tiszta ön-
tudaton kívül még volna valami jutalomra szükség, ugy
azt méltóbban nem lehet másutt találni, mint azon egyhangu
és nagymérvű hódolathban, melyet kortársak valaki iránt a
derék szegediek módjára tanusítanak. Az ottani hirlap az
ünnepélyt részletes figyelemmel kísérte, mi az egészből még
csak azt az egyet akarjuk kiemelni, hogy valamint a nap
többi nyilvánulásai, ugy az örömlakoma is tökéletesen nem-
zeti színezetű és zamatu volt. A hol Csanád püspöki me-
gyének annyi jelese együtt volt, természetes és minden sziv-
nek megfelelő dolog volt, hogy Lonovits József az eu-

ropai hírű, hazafias csanádi püspökért poharak üritettek. De szintoly módon emlékeztek a magyar papság ez idő szerinti ünnepeit főpásztorá bibornok és hgprimásról Scitovszky János-ról, ki a nemzeti lobogó árnya alatt vonult Szent István napján budai palotájába. Lelket emelő volt a felköszöntés Bartakovics Béla egri érsekre, kinek ragyogó neve fénylő oszlopként fog előttünk lebegni mindenha. Megható volt ft. Oltványi Pál földéaki plébánus hálabeszéde, melyben a Szegeden ma is élő 127 tagból álló Oltványi család nevében a vett jókért köszönetet mondott. A nap ünnepeit berekeszté a nép maga, mely 4—5000-nyi tömegben a belvárosi sétányból zenekiséret mellett a ferencrendiek zárdaja elé vonult, és ott az ősz egyházférfi ablaka előtt a Szózatot énekelte, és üdvözlő szónoklatokat tartva, az ég minden áldását esdekelte le a lelkes főpap még hosszúra nyulandó napjaira. És ezen kívánattal mi temesváriak is egyesítjük ohajainkat, kik Szeged után legtöbb joggal birunk tán, hogy miénknek mondhassuk őt, — és ha azt soká fogjuk mondhatni, a haza, a nemzet eszméje egy nemes szivben fog őrizve lenni.

— A magyar erdőségi egyesület székhelyét Pozsonyból Pestre teendi át. Jövő évben közgyűlését Oravicán tartandja.

— Két rékási német paraszt, kiknek lovai ellopattak, a környékbeli falvakat bejárták, hogy lovaikat valahogyan fölfedezzék. Kralovetzre érkezvén, minthogy már beesteledett, az nap tovább nyomozni nem akarván, szabad ég alatt kocsijukon hálva kívántak tölteni, és lovaikat könnyedén befogva hagyták. Éjjel a paraszt két fiának egyike fölébredvén, azt kiáltja apjára, hogy a lovakat éppen most lopták ki a kocsiból. A tettesek nem lehettek távol, mert a lódobogás még hallatszott, a két német paraszt tehát azonnal gyalog üldözte a tolvajokat, (mint később kisült környékbeli oláhok) de — ők nem tértek többé vissza, és e napokban a Kralovetz melletti erdőben összezuzott koponyákkal találtatott ipa és veje. A tett gyalázatosságához méltó azon körülmény is, hogy voltak, kik az agyba főbe ütést és öldöklés zaját hallották, a nélkül, hogy segítségre siettek volna.

— Eynatten báróné a maga felelősségére is tudott pénzt szerezni. A nevezett hölgy t. i. három hólnapi fogásra ítéltetett, 2000 forintnak család módton történt kicsábitásáért.

— A Jezus-társaság atyáinak hosszas törekvése, hogy Magyarországon is nyerjenek tanintézetet, végre sikerült, miután a kalocsai gymnasiumot, mely eddig a nevelés körül annyi érdemekkel bíró kegyesrendiek gondjára volt bízva, a legközelebbi tanév beálltával a jézustársasági atyák veendőik át. A tannyelv a magyar marad. Az eddigi algymnasium felgymnasiummá alakuland át oly módon hogy az 186 $\frac{1}{2}$ -től kezdve, évenként egy egy új osztálylyal fog szaporíttatni, míg teljes nyolc osztálylyvá válik. Ugyancsak Kalocsán a Jezus-társaság egy nevelő intézetet is nyit meg, Sz. István király gymnasiumi növeldéje vagy „Stephaneum“ cim alatt.

— A mult hetekben ft. Danielik I. egri kanonok körutat tett Bereg-Ugocsa megyében, mely alkalommal a derék egyháznagy mindenütt a legőszintébb tiszteletben részesült. Az özvegy báróné családjánál, báró Perényi Károlynál Csepében is tisztelgett, és a közel levő váromladékokat szemlélte meg.

— Olvasóinknak, illetőleg olvasónőinknek kellemes hirt mondhatunk: Emilia engedélyt nyert egy „Családi kör“ című hetilap szerkesztésére s kiadására. Hogy e folyóirat különösen női olvasmányul kíván szolgálni, már neve mutatja; hogy pedig ajánlatunkra nem szorul, arról a népszerű, Emilia neve kezeskedik. Elég tehát csak figyelmeztetni e vállalatra, s addig is, míg a programm ki fog adatni, csak azt kell még megjegyeznünk, hogy az új szépirodalmi lap, melynek minden számához műmelléklet lesz csatolva,

még ez idén indul meg. — Kapcsolatban e hírrel tudathatjuk még, hogy az Emilia által szerkesztett „Évkönyv“ a nyomdában már csaknem teljesen elkészült, s a mint ígérve volt, még e hó folytán fog az előfizetőknek szétküldetni. (P. N.)

— Nyergesujfalut kettős szerencsétlenség érte közelébb, — az aug. 23. borzasztó tüzveszélyt már tudattuk olvasóinkkal, a másik — már valamivel kisebb — szerencsétlenség az, hogy a „Pest Of. Ztg.“ egy, Nyergesujfalura vonatkozó közlésében, „Sattelneudorf“nak germanizálja. Ha zárjelben utána nem tette volna a helység becsületes eredeti nevét, valóban azt sem tudhattuk volna, hol ment végbe az a szép háláünnepe, melyről a közlés szól. — Kedves szomszéd ur! tesszik tudni, hogy van már nekünk „Haiduckenwüthender Armenier“-ünk (Hajduböszörmény), „Zahlcolonie“ (Füzes-Gyarmat) s „Einer fürchtet sich im Hause“-nk (Félegyháza) stb., elég is lesz már nekünk ennyi abból az ujdonsült Germaniából. . . . Mert tetszik tudni: a német plundra magyar nadrágnak megjárja, de „Nyergesujfalu“ — még így leégve is — legszebb a maga bőrben! (P. Hírök).

— Sz. István ünnepeit Trencsénben is kellő fénynyel s ünnepélyesen tartották meg. Az ünnepélyben nemzetiség-és vallás különbség nélkül vett részt a nép minden osztálya. Sok fényes magyar ruhát lehetett látni. A magyarok imáját, a Szózatot is elénekelték. — Ugyancsak Trencsénből írják, hogy nemcsak az értelmiség, de az egész környékbeli népség a magyar nyelv hivatalos használhatása iránti engedményeket tetszéssel fogadta. A bíróságokhoz már is több magyar beadvány (tót nyelven egy sem) nyújtott be.

Temesvári ujdonságok.

* Az igazságügyi ministerium f. e. aug. 21-én, mint mondatik beérkezett panaszok folytán, a temesvári cs. kir. főtörvényszékhez, és álladalmi főügyvédhez következő tartalmu rendeletet bocsátott:

„Az igazságügyi ministerium f. é. július 9-én kelt 10339 számú rendeletére vonatkozólag a cs. kir. főtörvényszék elnökségének (az állad. főügyvéd urnak) tudtára adatik, hogy a belügyminister ur beegyezésével hozott határozat alapján:

1. következő nyelvek a szerb-bánsági kormányzóság területén hazai nyelveknek tekintendők: a német az egész kormánykerületben, ezenkívül pedig még a szerb és magyar a temesvári, nagybecskereki, zombori és ujdéki kerületekben; a román nyelv a temesvári, lugosi és nagybecskereki kerületben, a horvát nyelv a nagybecskereki, zombori és ujdéki kerületben.

2. Hogy a törvényszékek és álladalmi ügyvédségek hivatalos nyelvéről hozott rendeletek a felek képviselőire nézve is érvényesek, és ennél fogva a felek képviselőinek szabadságában áll, az amazoknak nevében pörös tárgyakbani, vagy pörös tárgyakon kívüli beadványoknál, valamint törvényszéki tárgyalásoknál a német vagy a fenebbi kerületet tekintetbe vételével valamely más kijelölt nyelvet, tehát a szerb, vagy magyar, vagy román, vagy horvát nyelvet, a mennyiben egyik vagy másik ezen nyelvek közül a képviselt feleknek anyanyelve, használhatni.

3. Hogy a szerb és románnyelvek használatánál tekintetbe veendő, miszerint az ezen nyelveken szerkesztett beadványok, valamint a hivatalos jegyzőkönyvek és válaszok latin betűkkel irandók. E szerint az igazságügyi ministerium f. é. július 9-én kelt 100339 számú rendelete részben módosítást szenvedett.

Végre a cs. k. főtörvényszéki elnökségnek és az álladalmi főügyésznek meghagyatik, hogy a fenebbi utólagos szabályukat az alárendelt bíróságokkal, nem különben az ügyvédekkel és közjegyzőkkel illetőleg álladalmi ügyvédségekkel célszerű módon közöljék, és azoknak ezen szabályok megtartását kötelességükké tegyék.

Lapunk 31-ik száma közölte azon főtörvényszéki rendeletet, mely a fenebbi utólagos intézkedés által módosított szenvedett. A különbség abban áll, hogy míg a négy hét-tel azelőtt közzé tett rendelet szerint a német nyelv mellett, a magyar és szerb nyelv is az egész helytartósági kerületben hivatalos nyelvvül használtathatott, az újabb rendelet ezt csak a német nyelvre nézve engedi meg, és a szerb és magyar nyelv csak Temesvár, Nagy-Becserek és Ujvidék kerületeire szorított. (A román és horvát nyelv hatásköre változatlan maradt.)

A Delejtű 31. számában közölt nyelvrendelet e pontja szerint: az írásbeli beadványokat, melyek ügyvédnek aláírását kívánják, szükségképp német nyelven kellett szerkeszteni. Ily kikötés Horvát-Slavonországra, Magyarországra, Galiciára nézve nem volt hozva, és a fenebbi módosító utólagos rendelet tekintetben az egyformaságot hozá helyre. A mi a cyrill betűk helyetti latin betűk használatát illeti, megjegyzük, hogy Magyarországon és Galiciában minden, román vagy ruthen nyelven szerkesztett beadványt latin betűkkel kell írni, és e szerint az újabb nyelvrendelet szövege nálunk is egyformaságot hozott volna be a többi tartományokkal, midőn azt kívánja, hogy a román és szerb beadványok latin betűkkel irassanak. Azonban úgy látszik, hogy ezen ímént hozott végzést gyakorlatilag nem akarják foganatosi-

tani, minthogy a helybeli német hivatalos lap (f. é. szeptember 6-áról 205. szám) már is kimondá, hogy a szerb és román nyelven szerkesztett írásoknál a cyrill betűket is szabad használni.

Tudjuk, hogy Erdélyre nézve, hol hazai nyelvekül a német, magyar és román fogadtattak el, az igazságügyi minsterium f. é. július 14-én bocsátott ki rendeletet a törvényszékek előtti nyelvek használhatására nézve, mely rendelet a temesvári helytartósági kerületben kiadott szabályokra hivatkozik. Ebből következtethetni, hogy Erdélyben e kérdést illetőleg szintén módosítások várhatók legközelebb.

* Mult szombaton kedves vendéget volt szerencsénk tisztelhetni. Ugyanis Löv Lipót szegedi főrabbi ur az itteni zsidó templomban remek egyházi szónoklatát hallattá; másnap a temetőn a Scharman Samu helybeli bankár ur költségén épült szép kápolnát szentelte be. A hazafias főrabbi ittmulata egyszeremind alkalmul szolgált azon adakozások megindítására, melyek szükségesek a Gyárkövárosi zsidókórház felszerelésére. E célra 1600 forint gyűlt össze.

* Sokan vannak itt, kik bugyogós nadrágjaikat a szabóhoz küldték, hogy szűk magyar nadrágot készítsen belőle. Megfordítva az nehezen járna. Abból is látszik, hogy a németből válhatik ugyan magyar, hanem a magyarból német -- soha.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

H I R D E T É S E K .

Az első magyar általános biztosító-társaság

P e s t e n ,

közelebb megkezdte a biztosítást az ember életére is,

ennél fogva elvállalja:

I. A biztosított halála után fizetendő tőkék és nyugdíjak biztosítását. (I. program.)

II. A biztosított életében fizetendő kiházásitási tőkék, elhalasztott évjáradékok (nyugdíjak) és közvetlen évjáradékok biztosítását. (II. program.)

Ily biztosítások iránti bevallásokat elfogad az alólirt főügynökség s a felek minden kérdésére teljes készséggel és ingyen nyújt felvilágosítást.

Bevallási minták a **főügynökség irodájában**, valamint BABUSNIK A., GRÜNBAUM M., s MAYER & SAILER uraknál is ingyen kaphatók.

Temesvár értelmes lakossága, mely ismeri az életbiztosítás üdvösségét s meggyőződhetik a hazai társaság díjainak előnyössége és feltételének loyaltitása felől hisszük, hogy e téren is bizodalommal, részvétellel forduland a hazai intézethez.

A biztosítottnak halála esetében fizetendő „100 forint” tőke biztosításának díja: a (nyereménybeni részesüléssel.)

A biztosított koréve beléptekor	Évi díja a 85 korévig.	A biztosított koréve beléptekor	Évi díja a 85 korévig.
25 év	1 ft. 94 kr.	45 év	3 ft. 59 kr.
30 „	2 „ 22 „	50 „	4 „ 31 „
35 „	2 „ 54 „	60 „	7 „ — „
40 „	2 „ 99 „		

A biztosított özvegy a családnak kifizettetik, történjék a biztosított halála bár mikor. Igy ha a biztosított az első befizetés után halna is meg, a biztosított tőke hiánytalanul és készpénzben fizettetik ki, s a biztosított fél, ha a kötvény 3 évig már érvényben állott, a társaság nyereményében is részesül, mely nyereményrész vagy az évi díj csökkentésére vagy az eredetileg biztosított tőke növesztésére fordíthatatik. Temesvárott, augusztusban 1860.

Az első magyar általános biztosító társaság temesvári főügynöksége.

Bandl testvérek.

16. sz. (3—18)

(17 sz.)

Azon szállítási kedvezményekről

(2—4)

melyben Magyarországból jövő nagyobb gabonamennyiségek a cs. k. vasuttársaság vonalán részesülhetnek, szíves tudakozás következtében készséges utmutatással szolgál

Fröhlich és társa,

szállítmányozó, és a cs. kir. vasuttársaság ügynöke.

Temesvár, Józsefváros, — Pest, Wurmhof, — Bécs, belváros 1182 és 1183 szám.